

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Veiledning til søknad om å forvalte alternative investeringsfond

19.05.2014

Sist oppdatert 05.11.2014

SEKSJON FOR FOND OG KOLLEKTIVE
INVESTERINGER

VERDIPAPIRFORETAK
FORVALTNINGSSLESKAPER
INVESTRATFERD

Innhold

1	Bakgrunn	4
2	Kort om hvem som må søke konsesjon	4
3	Krav til innhold i en søknad om forvaltertillatelse	6
3.1	Generelt	6
3.2	Søknadens innhold	6
3.3	Retningslinjer og rutiner	8
4	Søknad om tillatelse til å være forvalter for alternative investeringsfond fra forvaltningsselskap for verdipapirfond	9
5	Saksbehandlingstid m.v	10
6	Forvalters markedsføring av alternative investeringsfond under forvaltning	10

Veiledning til søknad om å forvalte alternative investeringsfond

1 Bakgrunn

Lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond med utfyllende forskrifter trådte i kraft 1. juli 2014. Loven og forskriften gjennomfører antatt fremtidige EØS-forpliktelser som tilsvarer Europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61/EU (AIFMD).

Forskrift til lov om forvaltning av alternative investeringsfond inneholder overgangsregler. Etter overgangsreglene må forvaltere som per 1. juli 2014 driver virksomhet som reguleres av den nye loven, oppfylle kravene i den nye loven og forskrifter fra og med 1. januar 2015, og sende søknad om konsesjon eller opplysninger for registrering til Finanstilsynet innen samme dato. Forskriften inneholder også overgangsregler i tråd med AIFM-direktivet art. 61 nr. 2 flg. for blant annet lukkede fond som ikke foretar ytterligere investeringer etter lovens ikrafttredelse.

Finanstilsynet har ansvaret for å tildele tillatelser etter loven, og vil herunder behandle søknader om å være forvalter for alternative investeringsfond. Finanstilsynet vil også føre tilsyn med foretakene.

I punkt 2 redegjøres det kort for hvem som omfattes av den nye lovgivningen og om konsesjonsplikten. I punkt 3 gis det en veiledning til hva en søknad må inneholde av informasjon og dokumentasjon. Det er en enklere saksbehandling for forvaltningsselskaper med tillatelse etter verdipapirfondloven § 2-1 som viderefører eksisterende virksomhet. Dette er omtalt i punkt 4. I punkt 5 gis det veiledning om saksbehandlingstid innsendelse av søknad og i punkt 6 omtales kort krav om melding eller søknad om tillatelse til å markedsføre alternative investeringsfond.

2 Kort om hvem som må søke konsesjon

Loven omhandler forvaltning og markedsføring av alternative investeringsfond. Et *alternativt investeringsfond* defineres som en innretning for kollektiv investering som innhenter kapital fra et antall investorer med sikte på å investere kapitalen i henhold til en definert investeringsstrategi til fordel for investorene. UCITS-fond regnes likevel ikke som et alternativt investeringsfond (UCITS følger reglene i verdipapirfondloven kapittel 6). Alternative investeringsfond kan noe forenklet forklares som kollektive investeringsstrukturer som ikke er UCITS. Forvaltning av både nasjonale verdipapirfond, herunder spesialfond/hedgefond, aktive eierfond (private equity) og ulike investeringselskaper omfattes uavhengig av den rettslige konstruksjon av fondet.

Spørsmålet om en investeringsstruktur faller inn under lovens virkeområde må løses etter en konkret vurdering. ESMA's retningslinjer 24. mai 2013 om "key concepts of the AIFMD" vil her være retningsgivende. Finanstilsynet vil i sin praksis legge vekt på hva som vil være en direktivkonform forståelse. Enkelte unntak fra lovens anvendelsesområde følger av § 1-3.

Med *forvaltning* menes porteføljeforvaltning og risikostyring for alternative investeringsfond.

Det skal utpekes en forvalter for hvert enkelt alternativt investeringsfond som skal være ansvarlig for forvaltningen av fondet og oppfyllelsen av lovens krav. Det innføres konsesjonsplikt for forvalter etter nærmere bestemte regler. Forvaltere som forvalter alternative investeringsfond med en samlet forvaltningskapital lavere enn bestemte beløp unntas fra store deler av loven, herunder kravet om tillatelse og virksomhetsreglene. Tersklene for konsesjonsplikt er satt til et beløp i norske kroner som tilsvarer:

- 500 millioner euro når porteføljen består av alternative investeringsfond som ikke er gjenstand for finansiell giring, og som ikke har innløsningsrett i en periode på fem år fra dagen for den første investering i hvert fond, eller
- 100 millioner euro, for andre typer alternative investeringsfond enn de som er nevnt over.

Forvaltere som forvalter alternative investeringsfond med en samlet forvaltningskapital under terskelverdiene, kan frivillig søke konsesjon. For å kunne drive markedsføring eller forvaltning i andre EØS-land etter de foreslåtte notifikasjonsprosedyrene, må forvalter inneha tillatelse etter loven¹. Det kreves dessuten konsesjon for at fondene skal kunne markedsføres til ikke-profesjonelle investorer.

Forvaltere som ikke er omfattet av konsesjonsplikt, pålegges *registrerings- og rapporteringsplikter*. Forvalter skal registreres i et register ført av Finanstilsynet og blant annet informere Finanstilsynet om hvilke alternative investeringsfond som forvaltes, total kapital under forvaltning, fondenes investeringsstrategi, hovedkategori av eiendeler som handles, de største engasjementer og konsentrasjoner og strategi for lån og finansiell giring. Finanstilsynet vil på et senere tidspunkt informere om hvordan registrerings- og rapporteringspliktene praktisk skal oppfylles.

¹ Merk at AIFM-direktivet foreløpig ikke er inntatt i EØS-avtalen og at Efta landenes stilling med hensyn til å kunne benytte seg av passportreglene er uavklart.

3 Krav til innhold i en søknad om forvaltertillatelse

3.1 Generelt

Nedenfor følger en oversikt over minimumskravene til en søknad om tillatelse til å forvalte alternative investeringsfond. I den konkrete behandlingen av søknader kan det bli behov for å kreve andre opplysninger og tilleggsdokumentasjon. Henvisninger til paragrafer viser til AIF-loven og henvisning til artikler viser til EU-Kommisjonens forordning nr. 231/2013 av 19. desember 2013.

Dersom enkelte krav nevnt i punkt 3.2 og 3.3 ikke er relevant for foretaket, skal dette omtales.

3.2 Søknadens innhold

Søknaden skal inneholde opplysninger som viser at kravene til forvalter er oppfylt, jf. § 2-3 første ledd. Det skal opplyses om forhold som er av betydning for vurderingen av om konsesjons skal gis. Uriktige opplysninger av betydning for søknaden og andre uregelmessigheter, herunder unnlater av å gi viktige opplysninger, kan medføre tilbakekall av tillatelse, jf. § 9-4.

Søknaden må i det minste inneholde følgende opplysninger/dokumentasjon:

- a) Hvilke tjenester det søkes om tillatelse til å yte, jf. § 2-2 (1) og (3).
- b) Om det søkes om å kunne yte tilleggstjenester, jf. § 2-2 (4).
- c) Overordnet beskrivelse av virksomheten til forvalter. Det må fremgå om forvalter er eksternt forvalter eller om det er tale om intern forvaltning.
- d) Forvalters firmaattest og vedtekter eller lignende selskapsdokumentasjon, jf. 2-4 (1).
- e) Driftsplan med beskrivelse av virksomheten, jf. § 2-3 annet ledd og 3-1, herunder forretningsområder, produkter, markeder, kunder (om kundene omfatter ikke-profesjonelle investorer), distribusjon, opplysninger om finansiering, hvordan virksomheten er organisert (inkludert organisasjonskart) og ansatte. Driftsplanen skal inneholde budsjettert resultat- og balanseregnskap for de 3 første driftsår.
- f) Informasjon om styremedlemmer, daglig leder og annen leder som faktisk leder virksomheten, jf. § 2-5 første ledd.

Den faktiske ledelsen skal forestås av minst to personer. Det må angis hvem som skal være leder for henholdsvis porteføljeforvaltning og risikostyring. For samtlige må det informeres om relevante kvalifikasjoner, yrkeserfaring, vandel og eventuelle andre forhold som kan være relevant for vurderingen av om stillingen eller vervet vil kunne ivaretas på en forsvarlig måte. Som veiledning vises det til Finanstilsynets rundskriv 5/2012 om vurdering av egnethetskrav. Utfylt skjema "Egnethetsvurdering – foretak – skjema for person" og politiattest skal vedlegges søknaden (vedlegg 1 til rundskriv 5/2012).

Ved egnethetsvurdering av styremedlemmer vil Finanstilsynet se på styrets samlede kompetanse. Finanstilsynet vil i sin praksis legge til grunn at styret må bestå av minimum ett eksternt styremedlem med relevant erfaring.

- g) Hvem i ledelsen som har et særskilt ansvar for å følge opp rutiner etter lov om hvitvasking og terrorfinansiering.
- h) Opplysninger om compliancefunksjonen med angivelse av hvem som er ansvarlig.
- i) Opplysninger om internrevisjon, med angivelse av hvem som er ansvarlig.
- j) Informasjon om eiere, jf. § 2-4 (4). Oversikt over hvem som er eiere, eventuell konsernstruktur, om det foreligger opsjonsavtaler, avtaler om avvikende stemmerett mv. For betydelig eier (eier med direkte eller indirekte eierandel på over 10 %) skal Finanstilsynet foreta en vurdering av eierens egnethet. Egnethetsskjema skal legges ved søknaden for personer som direkte eller indirekte eier mer enn 10 prosent, jf. vedlegg 1 til rundskriv 5/2012.
- k) Informasjon om hvorvidt søker inngår i et konsern med kredittinstitusjon, forsikringsselskap, verdipapirforetak, forvaltningsselskap for UCITS eller AIFMD med tillatelse i et annet EØS-land.
- l) Vurdering av om det foreligger konsolideringsplikt etter vphl. § 9-21. (Gjelder bare dersom forvalter skal ha tillatelse til å yte tjenesten aktiv forvaltning, jf. § 2-2 (3).)
- m) Dokumentasjon av forvalters startkapital og ansvarlige kapital, herunder:
 - 1. Siste revisorgodkjente og vedtatte årsregnskap.
 - 2. Delårsregnskap, inkl. resultat- og balanseregnskap, per utløpet av måneden forut for innsendelse av søknaden. Dersom forvalter er registrert i Enhetsregisteret mindre enn tre måneder tidligere enn søknaden sendes inn, skal åpningsbalansen sendes inn i stedet.
 - 3. Revisorbekreftelse av nevnte delårsregnskap eller åpningsbalanse. Finanstilsynet legger til grunn at avgivelse av denne attestasjonen fordrer en revisjonsgjennomgang som minst oppfyller kravene i ISRE 2410.
- n) Beregninger av startkapitalkrav og krav til ansvarlig kapital etter §§ 2-6 og 2-7 for de tre første driftsår på grunnlag av forvalters budsjetter i driftsplanen, herunder:
 - 1. Beregning av forvalters startkapitalkrav, jf. § 2-6. Ekstern forvalter skal ha startkapital på et beløp i norske kroner som minst svarer til 125 000 euro. Internt forvaltede alternative investeringsfond skal ha en startkapital i norske kroner som minst svarer til 300 000 euro. Det må tas høyde for svingninger i valutakursen.
 - 2. Beregning av supplerende krav til ansvarlig kapital etter § 2-7 (1) bokstav a dersom forvalters forvaltningskapital overstiger 250 millioner euro.
 - 3. Beregning av krav til ansvarlig kapital relatert til faste kostnader, jf. § 2-7 (1) bokstav b. Beregning av faste kostnader skal gjøres i samsvar med Finanstilsynets rundskriv 10/2014.
 - 4. Beregning av kapitalkrav for kredittrisiko og markedsrisiko, jf. kapitalkravsforskriften del II og VII, samt kapitaldekningsgrad. (Gjelder bare dersom forvalter skal ha tillatelse til å yte investeringstjenesten aktiv forvaltning, jf. § 2-2 (3).)
- o) Foretakets egevaluering av risiko og kapitalbehov: ICAAP-rapport. For rapporteringsformat vises det til informasjon om ICAAP på Finanstilsynets nettsider, herunder anbefalt skjema for ICAAP i Finanstilsynets rundskriv 28/2007. (Gjelder bare dersom forvalter søker om tillatelse til å yte aktiv forvaltning, jf. § 2-2 (3).)
- p) Informasjon om søkers godtgjørelsesordninger, jf. § 3-6.
- q) Opplysning om hvem som er foretakets revisor, jf. § 4-1 (4).
- r) Om bruk av primærmegler, jf. § 3-4.
- s) Om eventuell utkontraktering, jf. § 3-5.

- t) Tilsagn om medlemskap i Verdipapirforetakenes sikringsfond, jf. § 2-2 sjette ledd. (Gjelder bare dersom forvalter søker om tillatelse til å yte aktiv forvaltning, jf. § 2-2 (3) og tilleggstjenester etter § 2-2 (4).)
- u) Informasjon om de enkelte alternative investeringsfond som skal forvaltes, jf. 2-3 (3). For hvert enkelt fond skal det gis informasjon som nevnt i § 4-2. Det skal gis beskrivelser om de relevante forhold i søknaden. Eventuelle henvisninger til prospekt eller annen fondsdokumentasjon må gjøres i form av presise henvisninger.
- v) Opplysning om hvem som er depotmottaker for fondene med vedlagt kopi av depotmottakeravtale, jf. § 2-3 tredje ledd og kapittel 5 i loven.
- w) En oppstilling av foretakets retningslinjer, rutiner og instruksjer. Det må angis særskilt hvor dokumentasjonen opplistet i punkt 3.3 er dekket, eventuelt med begrunnelse for hvorfor enkelte retningslinjer og rutiner ikke er utarbeidet.
- x) Styreprotokoll som viser at styret har fastsatt driftsplan og de interne retningslinjene, rutiner og instruksene.

3.3 Retningslinjer og rutiner

Styret har det overordnede ansvaret for at det utarbeides tilstrekkelig dokumentasjon for forvalters virksomhet. Forvaltere skal innrette sin virksomhet slik at de har retningslinjer, rutiner og instruksjer som sikrer at kravene til forvalterens virksomhet overholdes. Rutinene skal tilpasses virksomheten.

Foretaket skal jevnlig gå igjennom og oppdatere dokumentasjonen slik at den til enhver tid er hensiktsmessig for virksomheten.

Nedenfor følger en gjennomgang av lov- og forskriftsbestemte krav til retningslinjer, rutiner og instruksjer. Dokumentasjonen skal ikke vedlegges søknaden, men Finanstilsynet kan i forbindelse med behandlingen be om at dokumentasjonen oversendes.

- a) Administrasjons- og regnskapsrutiner, herunder om beslutningsprosesser, ansvarsdeling, stillingsinstruksjer, fullmaktsoversikter, rapporteringslinjer og regnskapsføring, jf. § 3-1 første ledd punkt b og artikkel 57, 59 og 60.
- b) Kontroll og sikkerhetsordninger, herunder sikkerhetsforhold, rutiner om bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi, jf. § 3-1 første ledd punkt b og artikkel 57 og 58.
- c) Retningslinjer for dokumentasjon av virksomheten, herunder dokumentasjon av porteføljetransaksjoner og tegninger og innløsning, jf. § 3-1 første ledd punkt c og artikkel 26, 57, 64-66.
- d) Retningslinjer for utkontraktering, jf. § 3-5 og artikkel 75-82.
- e) Retningslinjer for å sikre kontinuitet og regelmessighet, jf. § 3-1 første ledd b og artikkel 57 (3).
- f) Rutiner etter hvitvaskingsloven. Lov 6. mars 2009 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering pålegger foretaket å etablere forsvarlige interne kontroll- og kommunikasjonsrutiner, som sikrer oppfyllelse av pliktene etter hvitvaskingsloven og forskrifter fastsatt i medhold av loven.
- g) Retningslinjer for godtgjørelsesordninger, jf. § 3-6.
- h) Retningslinjer for egnethetsvurdering av foretakets ledelse, jf. § 2-5 og artikkel 21.
- i) Retningslinjer for compliancefunksjon, jf. § 3-1 første ledd punkt c og artikkel 61.
- j) Retningslinjer for internrevisjon, jf. § 3-1 første ledd punkt c og artikkel 62.

- k) Regler for ansattes personlige transaksjoner, jf. § 3-1 første ledd punkt b og artikkel 63.
- l) Retningslinjer for internkontroll, jf. § 3-1 første ledd punkt c.
- m) Retningslinjer og rutiner som er knyttet til etterlevelse av regelverket om kapitaldekning, jf. § 3-1 første ledd punkt c.
- n) Retningslinjer for interessekonflikter, jf. § 3-3 og artikkel 30-36.
- o) Retningslinjer for utøvelse av stemmerett for fondene, jf. artikkel 37.
- p) Retningslinjer for risikostyringsfunksjonen, jf. § 3-7 og artikkel 38-45.
- q) Retningslinjer for likviditetsstyring, jf. § 3-9 og artikkel 46-49.
- r) Retningslinjer for verdivurdering, jf. § 3-10 og artikkel 67-74.
- s) Retningslinjer for beregning av finansiell giring, jf. § 3-8 og artikkel 6.
- t) Retningslinjer for due diligence, jf. artikkel 18 og 19.
- u) Retningslinjer for ordretutførelse, jf. artikkel 25, 27, 28 og 29.

Forvaltere som vil yte tjenester investeringstjenester og tilleggstjenester som nevnt i § 2-2 tredje og fjerde ledd, jf. § 2-2 syvende ledd, må utarbeide de rutiner og retningslinjer som følger av de bestemmelser i verdipapirhandelloven med forskrift som får anvendelse. Det vises til Finanstilsynets veiledning ved søknad om tillatelse til å yte investeringstjenester etter verdipapirhandelloven og verdipapirforskriften datert 6. mai 2009 som er tilgjengelig på Finanstilsynet.no.

4 Søknad om tillatelse til å være forvalter for alternative investeringsfond fra forvaltningsselskap for verdipapirfond

Det legges opp til en enklere saksbehandling for forvaltningsselskaper med tillatelse etter verdipapirfondloven § 2-1 som vil videreføre eksisterende virksomhet. Forvaltningsselskap trenger ikke å gi opplysninger som er fremlagt i forbindelse med søknad om tillatelse etter verdipapirfondloven, forutsatt at opplysningene er korrekte, jf. § 2-3 (4). Finanstilsynet forutsetter at forvaltningsselskap løpende oppfylder de lovkrav som følger av verdipapirfondloven og har de rutiner verdipapirfondloven med forskrifter krever. Det anses ikke nødvendig å sende inn informasjon og rutiner om det som er dekket av verdipapirfondloven med forskrifter. Finanstilsynet forutsetter at forvaltningsselskapene gjennomgår eksisterende retningslinjer og rutiner for å sikre at kravene i den nye loven med forskrifter overholdes.

Søknad fra forvaltningsselskap må som minimum inneholde følgende informasjon eller dokumentasjon:

- a) Overordnet redegjørelse for virksomheten og bekreftelse av at eksisterende virksomhet videreføres.
- b) Driftsplan for forvaltning av nasjonale fond vedtatt av styret.
- c) Beskrivelse av risikostyringsfunksjonen og angivelse av hvem som skal lede denne, samt dokumentasjon for egnethetsvurdering av vedkommende.
- d) Kopi av ny depotmottakeravtale.
- e) Informasjon om hvorvidt forvaltningsselskapet inngår i et konsern med kredittinstitusjon, forsikringselskap, verdipapirforetak, forvaltningsselskap for UCITS eller AIFMD med tillatelse i et annet EØS-land.

5 Saksbehandlingstid m.v

Avgjørelse av en søknad om tillatelse til å forvalte alternative investeringsfond skal meddeles søkeren så raskt som mulig, og senest innen tre måneder etter at fullstendig søknad er mottatt. Finanstilsynet kan forlenge fristen med inntil tre måneder dersom det er nødvendig på grunn av særskilte omstendigheter ved saken. Søkeren vil bli underrettet om fristforlengelsen.

Søknad om tillatelse til å forvalte alternative investeringsfond sendes elektronisk til

post@finanstilsynet.no, eller

per post til Finanstilsynet, postboks 1187 Sentrum, 0107 Oslo.

Dersom søknaden sendes per post, må det legges ved en minnepinne som inneholder søknad og samtlige vedlegg.

6 Forvalters markedsføring av alternative investeringsfond under forvaltning

En tillatelse til å forvalte alternative investeringsfond etter § 2-2 omfatter ikke i seg selv en rett til å markedsføre fond under forvaltning. Det må sendes en særskilt melding til Finanstilsynet for å markedsføre alternative investeringsfond etablert i et EØS-land i Norge til profesjonelle investorer. I § 6-1 fremgår hvilke opplysninger meldingen skal inneholde. Forvalteren kan først starte markedsføringen av fondet fra den dato den mottar underretning fra Finanstilsynet. Underretning skal gis innen 20 virkedager etter at fullstendig melding er mottatt. Dersom fondet som ønskes markedsført til profesjonelle investorer er etablert utenfor EØS, må det søkes tillatelse etter § 6-4.

Eksisterende nasjonale fond med tillatelse etter verdipapirfondloven kan i kraft av sin tillatelse markedsføres i Norge uten særskilt melding eller søknad. Forvaltningsselskapet som ønsker å markedsføre nasjonale verdipapirfond til profesjonelle investorer må sørge for å utarbeide den informasjon som kreves etter § 6-1. Ved behandlingen av søknad om etablering av nye fond etter verdipapirfondloven, legger Finanstilsynet til grunn at kravet om melding håndteres som ledd i søknadsprosessen om etablering av fondet. Ved markedsføring av spesialfond til ikke-profesjonelle investorer må nye forventede krav i verdipapirfondloven med forskrifter overholdes.

Dersom forvalter med tillatelse etter § 2-2 ønsker å markedsføre alternative investeringsfond til profesjonelle investorer i en annen EØS-stat, må det sendes melding til Finanstilsynet etter § 6-2.

Det må søkes om særskilt tillatelse til å kunne markedsføre alternative investeringsfond som ikke er nasjonalt fond til ikke-profesjonelle investorer. I § 7-1 fremgår hvilke opplysninger en slik søknad skal inneholde.

